

Bediüzzaman'la Atatürk neden tartıştı?

Bediüzzaman'la Atatürk neden tartıştı?

Meclis kürsüsünde bir molla

1922'de Ankara'ya giden Said Nursi için Millet Meclisi'nde 'hoş geldiniz' töreni yapıldı.

Said Nursi'nin Rusya'daki esir kampından kaçıp Almanya üzerinden İstanbul'a dönüşünü 25 Haziran 1918 tarihli Tanin gazetesi okurlarına şöyle duyurmuştu: "Kürdistan ulemasından olup talebeleriyle beraber Kafkasya cephesinde muharebeye iştirak eylemiş ve Ruslar'a esir düşmüş olan Bediüzzaman Said Kürdi Efendi ahiren şehrimize muvasalat (ulaşma) eylemiştir." Enver Paşa başta olmak üzere askeri ve dini çevreler Said Nursi ile konuşuyorlardı. Ona yeni görevler vermek isteyenler vardı. Ancak Said çok yorgundu. Hem bedeneni, hem de zihnen...

RİSALELER'İN FATİHASI

Onun en büyük isteği, savaştığı sırada kaleme aldığı tefsir kitabını bastırmaktı. Enver Paşa buna katkıda bulunmak istiyordu. Öyle mi yapalım, böyle mi yapalım derken neticede kitabın kağıdını Enver Paşa sağladı ve İsharatü'l-İ'caz basıldı. Sonraki yıllarda Said Nursi bu kitabını 'Risale-i Nur' külliyyatının 'fatıhası' olarak niteleyecekti. Ama yine de 'Nur Hareketi'nin başlamasına daha çok vardı. Savaş Bakanı Enver Paşa'nın yüklemek istediği görevleri kabul etmeyen Said Nursi'ye hizmetlerinden dolayı yüz elli lira ve madalya verilmişti.

İNGİLİZLER'E TÜKÜRÜN

Bu arada Darü'l-Hikmeti'l-İslami açılmıştı. Bu bir tür İslam akademisiydi. Kuruluşun üyeleri arasında, daha sonra İstiklal Marşı'nın sözlerini yazacak olan Mehmet Akif (Ersoy), İzmirli İsmail Hakkı, Kuran tefsiri hâlâ yaygın biçimde okunan Elmalılı Hamdi (Yazır) da vardı. Kendi talep etmemesine karşın Said Nursi de 'akademiye' üye yazılmıştı. Ancak hastalığı yüzünden bu görevini yerine getiremiyordu. Bu arada savaş kaybedilmiş, İstanbul işgal edilmişti. İmparatorluk dağılmaktaydı. Said Nursi işgalcilere karşı 'Hutuvat-ı Sitte' adlı bir kitap yazmıştı. Kitap gizlice basıldı ve el altından dağıtıldı. Said Nursi gazetelerde "İngiliz'in yüzüne tükürün" diye yazılar kaleme almaktaydı. İngiliz yanlıları onu ihbar etmişti. İşgal kuvvetleri peşindeydi.

ONLAR ASİ DEĞİL

Mütareke döneminde Bediüzzaman'ın en büyük, en önemli çıkışı Anadolu'da, Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde yürütülen Kurtuluş Savaşı'na verdiği destektir. 11 Nisan 1920 tarihinde dönemin şeyhülislamı, Dürrizade Abdullah Efendi,

Kuva-yı Milliye'nin aleyhine bir fetva yayınladı. Ortalık birbirine girmişti. Bazı müftüler ve din alimleri harekete geçip 'karşı fetva'lar verdiler. Şeyhülislam'ın fetvasına karşı çıkanlar arasında Said Nursi de vardı. Özetle şöyle diyordu: "Bu fetva geçersizdir. Çünkü İngilizler'in emri ve baskısı altında yayınlanmıştır. Düşman işgaline karşı savaşanlar asi değildir." Bu tavır Said Nursi'ye büyük prestij kazandırmıştı.

Mustafa Kemal'i çok kızdırdı

Said Nursi 1923'te siyasetçileri ve yöneticileri dine davet edince Paşa'yla arasındaki ilişkiler bozuldu.

Said Nursi'nin İngilizler'e ve onlarla işbirliği yapanlara karşı mücadele etmesi, Kurtuluş Savaşı'nı desteklemesi Ankara'nın dikkatini çekmişti. O dönemde Mustafa Kemal Paşa, mücadelesine destek bulmak için hocalarla ve Kürt ileri gelenleriyle arasını sıcak tutuyordu. Çünkü bu gruplar halkı etkileyerek kurtuluş mücadelesine katılmalarını, maddi ve manevi yardımlar yapmalarını sağlıyor, ayrıca Ankara yönetimine meşruiyet sağlıyordu. Mustafa Kemal Paşa, Said Nursi'- yi Ankara'ya davet etti. Aynı daveti daha sonra Mareşal Fevzi Çakmak ve eskiden tanıdığı Van Valisi Tahsin Bey de tekrarladı. Said Nursi önce iki talebesini Ankara'ya milli hükümeti desteklemek üzere gönderdi. Bediüzzaman ise İstanbul'daki mücadelesini sürdürmek istiyordu. Ancak çağrılar yoğunlaşınca 1922'de Ankara'ya gitti. Halk ve bazı milletvekilleri onu istasyonda karşıladı. Böyle etkili bir kişinin Ankara'ya gelmesi sevinç vericiydi.

MECLİS'TEKİ TÖREN

9 Kasım 1922 günü Bediüzzaman, Meclis'te 'hoşamedî' edildi. Yani resmi bir 'hoş geldin töreni' düzenlendi. Alkışlarla karşılandı. Dua etmesi için kürsüye davet edildi. Said Nursi kürsüye çıkarak Anadolu gazilerini kutladı, zafere ulaşmaları için dua etti. Dışarıdan bakıldığında bir sorun yoktu. Kurtuluş Savaşı başarıya koşuyordu. Millet Ankara hükümetinin çevresinde yeniden birlik oluyordu. Meclis 1 Kasım 1922'de saltanatı kaldırdığını resmen açıklamıştı. Cumhuriyetin ilanına doğru kaçınılmaz bir süreç başlamıştı. Daha önce, 1908'de Meşrutiyet'i destekleyen, halkın yönetime katılımını arzulayan Said Nursi için saltanatın kaldırılması karşı çıkacağı bir durum değildi. Ancak bir nokta vardı... Bu kritik nokta Said Nursi'nin fikir ve inanç alemine uygun değildi. Bediüzzaman, Ankara'da dinden uzaklaştığını görmüştü. Mesela milletvekillerinin çoğu namaz kılmıyordu. Dine ve dini değerlere karşı bir ilgisizlik görülüyordu.

HEM İLİM HEM BİLİM

Durum gerçekten böyle miydi? Bence bunun pek önemi yok. En azından Said Nursi durumu öyle algılamıştı. Ve bu, onun

gibi bir din aliminin kabul edeceği bir gelişme değildi. 47 yaşındaydı. O güne dek din, hayatının merkezinde yer almıştı. Akli, bilinci, mantığı, ruhu hep onun çevresinde oluşmuş ve işlemişti. Üstelik pozitif bilimlerin önemini kavramış bir din adamıydı. Onun 'kurtuluş' formülü 'ilim+bilim'di. Yani: Aynı anda Kuran ve fen. Medresede bilim, üniversitede din okutulmasını arzuluyordu.

GAZİ'YLE TARTIŞMA

Gidişattan memnun olmayan Said Nursi 19 Ocak 1923'te 10 maddelik bir bildiri yayınladı. Tek cümleyle özetlersek bildiri yöneticileri dine davet ediyordu. Bildiri etkili olmuş, bazı milletvekilleri tekrar namaza başlamıştı. Hatta eski mescit artık yetmiyordu. Bu gelişme başta Mustafa Kemal Paşa olmak üzere başka planları olan önder kadroyu rahatsız etmişti. Çünkü onlar egemenliği dinle değil milliyetçilikle pekiştirmek istiyordu. Birlik ve bütünlük böyle sağlanacaktı. Mustafa Kemal Paşa, Said Nursi'ye çıkmıştı. Özetle, "Biz senden neler bekliyoruz, sen neler yapıyorsun; yapıyorsun; aramızda ihtilaf yaratıyorsun" demişti. Said Nursi ise ona namazı savunan **sert bir cevap vermişti**. Onun 'Hubab Risalesi'ni matbaasında basan muhalif ikinci gruptan Ali Şükrü Bey'in öldürülmesi bardağı taşıran damla oldu. Said Nursi artık Ankara'da bir yerinin kalmadığını anlamıştı. İstanbul'-a gitmesinin de bir anlamı yoktu. Yeni düzende onun sözünü dinleyecek kimse olmayacaktı.

YENİ SAİD'E DOĞRU

Kararını verdi: Artık inzivaya çekilecekti. 'Eski Said' dediği dönemi geride bırakacak... Yani artık bir 'aksiyon' adamı olmayacak; kendini dine ve fikirlerini yaymaya adayacaktı. "Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım" diyerek 3 Mayıs 1923'te onu Van'a ve 'Yeni Said'e' götürecek olan trene bindi.

KAYNAK: Emre Aköz – Nevzat Atal | Haber Vitrini / 15 Aralık 2004

Süfyan nasıl tanınacak

Tez ve antitez: Said Nursi ve Atatürk mücadelesi

